

Eesti-Ukraina arengukoostöö maastrateegia 2020–2023

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
I. Ukraina arengustrateegia.....	3
II. Senine arengukoostöö Ukrainaga	4
III. Eesti arengukoostöö strateegilised eesmärgid Ukrainas	5
Strateegiline eesmärk 1: demokraatia areng ja heade valitsejate juurutamine	6
Strateegiline eesmärk 2: ettevõtluskeskkonna toetamine	6
Strateegiline eesmärk 3: hariduse toetamine	7
IV. Tegevuskava aastateks 2020–2023.....	7
V. Eelarve.....	9
Lisa 1. Eesti ja Ukraina suhete raamistik	10
Lisa 2. Ukraina lühiülevaade.....	11
Lisa 3. Eesti toetus Ukrainale aastatel 2014–2020	13
Lisa 4. Käimasolevad projektid (alates 2016).....	14
Lisa 5. Arengukoostöö projektid aastatel 2014–2020	15
Lisa 6. Kahepoolsed humanitaarabi projektid aastatel 2014–2019.....	17

Sissejuhatus

Strateegias on lähtunud Eesti välispoliitika arengukava 2030 eesmärkidest ning see on koostatud arengukoostöö ja humanitaarabi programmi 2020–2023 (edaspidi *programm*) tegevuste kavandamiseks ja elluviimiseks Ukrainas. Strateegia rakendamisel järgib Eesti rahvusvahelisi arengueesmärke ja üldtunnustatud arengukoostöö põhimõtteid, arvestades partnerriigi vajadusi ja rahvuslikku arengustrateegiat. Oma tegevuses on Eesti avatud koostööks teiste doonorite ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Ukraina oli esimeseks abisaajaks riigiks, kui Eesti alustas 1998. aastal süsteemselt teiste riikide abistamist. Alates 2006. aastast on Ukraina Eesti arengukoostöö üks prioriteetriikidest. Kokku on Eesti Ukraina arengut toetanud rohkem kui 17 miljoni euroga, millest üle 14 miljoni euro panustati aastatel 2014–2019 (vt lisa 3). Ukraina viib ellu reforme, et lõimuda Euroopa Liidu (EL) ja NATOga, ning Eesti toetab Ukrainat nende reformide tegemisel. Demokraatlik ja õigusriigi põhimõtteid austav Ukraina on eeskujuks oma naabritele ning suurendab stabiilsust ja julgeolekut ümbruskonnas. Eesti toetab jätkuvalt Ukraina suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust.

Sihipärase koostöö tõhustamiseks koostas Välisministeerium koos teiste ametkondade ja koostööpartneritega 2016. aastal esmakordselt Eesti-Ukraina arengukoostöö lähtealused (edaspidi *lähtealused*), milles määrati kindlaks arengukoostöö põhivaldkonnad. Lähtealuseid on uuendatud igal aastal, pidades silmas Ukraina eelistusi ja vajadusi ning Eesti võimalusi. Käesolev strateegia põhineb 2019. aasta lähtealustel ning selle koostamisel on arvesse võetud uusi koostööd mõjutavaid tegureid. Strateegia koosneb viiest osast: Ukraina arengustrateegia, senine arengukoostöö Ukrainaga, Eesti arengukoostöö strateegilised eesmärgid Ukrainas, tegevuskava aastateks 2020–2023 ja eelarve. Lisaks on esitatud Eesti ja Ukraina suhete raamistik (lisa 1), Ukraina ülevaade (lisa 2), Eesti toetus Ukrainale 2014–2020 (lisa 3), käimasolevad projektid (lisa 4), lõppenud arengukoostöö projektid 2014–2019 (lisa 5) ning lõppenud kahepoolse humanitaarabi projektid 2014–2019 (lisa 6).

I. Ukraina arengustrateegia

Ukraina arenguprioriteedid lähtuvad riigi valitsusprogrammist ning on seotud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) kestliku arengu eesmärkidega (*Sustainable Development Goals* – SDG). Valitsusprogrammi kohaselt on neli eelisvaldkonda: majandusareng (eesmärgid

8 ja 9), inimareng (eesmärgid 1, 3, 4 ja 8), head valitsemistavad (eesmärgid 8, 9, 11 ja 16) ning energeetika ja keskkond (eesmärgid 7, 12 ja 13).

Ukraina ühiskonnas on reformidele kõrged ootused. Majandusarengu soodustamiseks kavatseb valitsus parandada äri- ja investeerimiskeskonda ning hõlbustada ligipääsu krediidile. Koostöös rahvusvaheliste finantsasutustega parandatakse taristut ning soodustatakse tööstuse arengut ja innovatsiooni. Inimarengu vallas on plaan jätkata haridus- ja tervishoiureforme ning ellu viia sotsiaalkaitsereform. Heade valitsemistavade valdkonnas jätkub töö detsentraliseerimisreformi lõpule viimiseks. Samuti jätkatakse avaliku teenistuse ja riigi rahanduse juhtimise (*public finance management*) reforme, riigiettevõtete erastamist, avalike teenuste digitaliseerimist ning korrupsioonivastast võitlust. Energeetika ja keskkonna vallas on valitsuse tegevuse tulipunktis energiaturu kivisöesektori ja energiakandjate transiidi ümberkorraldamine, taristu eraldamine tootjatest, energiatõhususe suurendamine ja keskkonnasäästlik majandamine. Ukraina on endale võtnud ka kohustuse võidelda kliimamuutustega.

II. Senine arengukoostöö Ukrainaga

Ukrainas on edukalt projekte ellu viinud Eesti Idapartnerluse Keskus (EIPK), Rahvusvaheline Kaitseuringute Keskus (RKK), E-riigi Akadeemia (eGA), Innove, MTÜ Mondo, MTÜ Eesti Pagulasabi, MTÜ Ukraina Kultuurikeskus jt. Eesti ja Ukraina põhiliseks koostöövormiks on võimekuse tugevdamise projektid (nt e-valitsemises, strateegilises kommunikatsioonis, korrupsioonivastases võitluses), milles keskendutakse nõustamisele, koolitustele, uuringutele ja tehnilisele koostööle. Arengukoostöö kujundamisel arvestatakse Ukraina arenguprioriteete, vajadusi ja juba saavutatud edusamme ning Eesti võimekust. Koostöö Ukraina keskvalitsusega on oluline nii projektidele poliitilise toetuse saamiseks kui ka Eesti nähtavuse suurendamiseks. Eesti vahendite optimaalse kasutamise seisukohast on võtmetähtsusega koostöö kohalikul tasandil, kus lisandväärtuse pakkumine on sageli jõukohasem ning tulemused nähtavamad. Esmalt kohalikul tasandil ellu viidud edukat projekti on hiljem võimalik rakendada üleriigiliselt.

Ukrainas peetakse Eestist kui partnerriigist lugu. Koostööpartneritega on lihtne leida ühist keelt, seda eelkõige ühise lähiajaloo ja Eesti kui eduka riigireformija kuvandi tõttu. Mõningase suhtluseelise annab eestlastele ka vene keele oskus. Eestil on aastaid olnud kolm

eelisvaldkonda: demokraatia areng ja heade valitsemistavade juurutamine, ettevõtluskeskkonna edendamine ning hariduse toetamine. Läbivateks teemadeks Ukraina puhul on digilahendused, sooline võrdõiguslikkus (sh naiste võimestamine), inimõigused ja keskkonnasäästlikkus. Projekte on ellu viidud nii keskvalitsuse tasandil kui ka regioonides¹.

Eesti arengukoostöö projektide senist mõju võib hinnata positiivseks. Esiletoomist väärivad paljud projektid, teiste seas eGA ja Eesti erasektori arendatud Trembita andmevahetusplatvorm Eesti X-tee näitel, mida algselt testiti kümnes omavalitsuses, kuid 2020. aasta lõpuks on plaanis see kasutusele võtta 600 omavalitsuses; EIPKi korraldatud ajakirjanike koolitused, mis esimeses järgus viidi läbi Odessa, Hersoni ja Mõkolajivi oblastis ning teises järgus laieneti Severodonetski, Dnipro ja Harkivi oblastisse; Turundusprofi korraldatud ekspordikoolitus, mis on suurendanud koolitustel osalenud ettevõtete käivet ja eksporti. Viimastel aastatel on kasvanud teiste oluliste doonorite soov viia Eestiga ellu ühisprojekte, mis omakorda näitab, et Eestis nähakse head partnerit.

Eesti-Ukraina koostöös on suur osa ka humanitaarabil, mille põhitegevussuunaks on Ida-Ukraina sisepõgenike ja konflikti tõttu kannatanute olukorra leevendamine. Humanitaarabis on Eesti keskendunud haridusele, psühholoogilisele ja sotsiaaltoetusele ning tervishoiule, pöörates enim tähelepanu kõige haavatavamatele kogukondadele (sh naistele, lastele ja noortele). Eesti panustab humanitaarabisse MTÜ Eesti Pagulasabi, MTÜ Mondo ja MTÜ Ukraina Kultuurikeskuse projektide kaudu ning rahvusvaheliste organisatsioonide (UN OCHA², UNICEF³, UNHCR⁴, UNFPA⁵ ja ICRC⁶) vahendusel. Humanitaarabi üheks edulooks on MTÜ Eesti Pagulasabi ellu viidud toimetuleku (*livelihoods*) programmid.

III. Eesti arengukoostöö strateegilised eesmärgid Ukrainas

Arengukoostöö strateegilisteks eesmärkideks on nende valdkondade arendamine, kus Eesti saab oma kogemuse ja senise koostöö põhjal pakkuda Ukraina arengule kõige enam tuge.

¹ Tšernigivi, Ivano-Frankivski, Volõõnia, Lvivi, Harkivi, Ternopili, Odessa, Dnipro, Mariupoli, Zaporizžja, Hersoni, Mõkolajivi ja Donetskis oblastis. Varem on arengukoostööprojekte ellu viidud ka Luganski oblastis ja Krimmis.

² *United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs* (ÜRO Humanitaarasjade Koordineerimise Amet)

³ *United Nations International Children's Emergency Fund* (ÜRO Lastefond)

⁴ *United Nations High Commissioner for Refugees* (ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet)

⁵ *United Nations Population Fund* (ÜRO Rahvastikufond)

⁶ *International Committee of the Red Cross* (Rahvusvaheline Punase Risti Komitee)

Strateegiline eesmärk 1: demokraatia areng ja heade valitsemistavade juurutamine

- reformidele kaasaaitamine (sh e-valitsemise ja turvaliste digilahenduste juurutamine riigihalduses, korruptsioonivastane võitlus, õigusreform);
- regionaalarengu toetamine (sh koostöö kohaliku omavalitsuse üksustega ning kogukonnapoliitika edendamine);
- sõltumatu meedia tugevdamine;
- kodanikuühiskonna kaasamine valitsemisesse ja reformiprotsesside kujundamisesse, osalusdemokraatia ja heas valitsemises osalemise võimekuse parandamine.

Tegevused: valitsusasutuste ja kodanikuühiskonna koolitamine ja nõustamine, reformide vajalikkuse selgitamine ja nende läbiviimisele julgustamine, heade valitsemistavade juurutamiseks vajalike rakendusuringute tegemine ja oskusteabe arendamine, valitsusasutuste ja kodanikuühiskonna organisatsioonide strateegilise kommunikatsiooni alase võimekuse tugevdamine.

Tulemused: suurenenud on haldussuutlikkus, paranenud on digitaalne asjaajamine ja digiturvalisus, riigistruktuurides levib korruptsiooni tauniv kultuur, poliitika väljatöötamisesse ja rakendamisesse kaasatakse kodanikuühiskonda, valitsusasutustes ja kodanikuühiskonnas on juurdunud oskuste- ja teadmispõhine kultuur, suurenenud on väärtuspõhise ja demokraatlikke hoiakuid kujundava kommunikatsiooni osakaal.

Strateegiline eesmärk 2: ettevõtluskeskkonna toetamine

- idufirmade arengule kaasaaitamine;
- väikeettevõtluse arengu toetamine, tööhõive suurendamine.

Tegevused: koolitused ja stipendiumid, regionaalsed arendusprojektid, häkatonide korraldamine ettevõtlusega tegelemise julgustamiseks, Eesti erasektori uuenduslike lahenduste kaasamine arengukoostöö projektidesse.

Tulemused: Ukraina eri piirkondades tekib uusi ettevõtteid ning paraneb olemasolevate ettevõtete ekspordisuutlikkus ja konkurentsivõime sisenemisel ELi turule.

Strateegiline eesmärk 3: hariduse toetamine

- haridussüsteemi (sh kutsehariduse) ajakohastamine ja õppekavade arendamine.

Tegevused: Eesti ja Ukraina õppeasutuste koostöö ja kogemuste vahetamine, haridusministeeriumi nõustamine ja nüüdisaegsete õppemeetodite juurutamine Eesti kogemusele tuginedes, Eesti uuendusmeelsete digilahenduste kasutamine koostööprojektides.

Tulemused: kutsekoolide õppekavad vastavad tööturu nõuetele, üldhariduskoolides on nüüdisaegsed õppemeetodid, juurutatud on Eesti digilahendusi.

IV. Tegevuskava aastateks 2020–2023

Ukraina keskvalitsust nõustavad ja toetavad mitmed suurdoonorid ja rahvusvahelised finantsinstitutsioonid, näiteks Euroopa Komisjon, USAID⁷, SIDA⁸, GIZ⁹, CIDA¹⁰, Maailmapank, EBRD¹¹, EIB¹², IMF¹³, kellega koostööd tehes saab Eesti oma arengukoostöö mõju suurendada. ELi abi suunab ja koordineerib Euroopa Komisjoni 2014. aastal loodud Ukraina toetusrühm (*Support Group for Ukraine – SGUA*). Suuremate Euroopa Komisjoni algatatud raamprogrammide hulka kuuluvad detsentraliseerimisele ja korrupsioonivastasele võitlusele keskenduvad tegevused, kus osaleb ka Eesti.

Lisaks kahepoolsetele projektidele (keskmiselt 25 käimasolevat projekti aastas) on Eesti hakanud üha enam koostööd tegema teiste suuremate doonorriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, kellega meie prioriteedid kattuvad. Heaks näiteks on ELi rahastatav ning GIZi ja SIDA rakendatav detsentraliseerimise raamprogramm *U-LEAD with Europe* (edaspidi *U-LEAD*), mille eesmärk on pakkuda tuge haldusreformi tegemisel ja e-valitsuse juurutamisel. Raamprogrammi allprojekti EGOV4UKRAINE viib Eesti poolt ellu eGA, kes on Ukrainas alates 2012. aastast rakendanud arvukaid digilahendustega seotud projekte.

⁷ *United States Agency for International Development* (USA arengukoostöö agentuur)

⁸ *Swedish International Development Cooperation Agency* (Rootsi arengukoostöö agentuur)

⁹ *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit* (Saksamaa arengukoostöö agentuur)

¹⁰ *Canadian International Development Agency* (Kanada arengukoostöö agentuur)

¹¹ *European Bank for Reconstruction and Development* (Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank)

¹² *European Investment Bank* (Euroopa Investeerimispank)

¹³ *International Monetary Fund* (Rahvusvaheline Valuutafond)

EL plaanib alates 2021. aastast hakata rakendama ühist programmitööd (*joint programming*), mille eesmärk on koordineerida ELi ja selle liikmesriikide arengukoostööd, arvestades partnerriigi arenguvajadusi ja riiklikult määratud prioriteete. Väikese doonorriigi Eesti jaoks on selline koordinatsioon oluline, sest see aitab arengukoostöösse mõtestatumalt panustada, võimaldab edasi anda oma eriomaseid eksperditeadmisi ning leida uusi koostööprojekte teiste doonoritega.

Aastateks 2020–2023 on Eestil Ukraina toetuseks kavas järgmised tegevused:

- Jätkata eespool nimetatud kolme strateegilise eesmärgi täitmist, pöörates eritähelepanu õigusriigi põhimõtete juurutamisele, e-valitsemise arendamisele ja strateegilisele kommunikatsioonile. Lisaks jätkata ettevõtluse arendamise ning haridusvaldkonna projekte, kaasates Eesti erasektori uuenduslikke lahendusi, et luua lisandväärtust ja tõhusamalt saavutada kestliku arengu eesmäärke.
- Kaardistada koostöös teiste ELi samameelsete riikide (Põhjamaad, Saksamaa jt) ja ÜROga koostööprojekte (k.a lähtuvalt COVID-19 pandeemiast ja ELi liikmesriikide ühisest *Team Europe*'i lähenemisest), leida võimalusi neis osaleda ning suurendada seeläbi Eesti kui olulise partneri nähtavust ja äridiplomaatilist mõju.
- Tõhustada kommunikatsiooni nii Ukraina arengukoostöö partnerite hulgas Eestis kui ka Ukrainas. Selleks töötab Välisministeerium koos saatkondadega välja teavituskava 2020. aasta lõpuni ning 2021. aastast rakendatava uue kommunikatsioonistrateegia, mille eesmärk on teavitusse kaasata senisest enam koostööpartnereid ja ajakirjanikke.
- Välja töötada kõikehõlmav seire- ja hindamissüsteem, mille abil saab partnerriikides tehtud töö tulemusi selgemalt ja täpsemalt hinnata. Lisaks on kavas koostada valdkondlikud mõjuhinnangud (e-valitsemise, strateegilise kommunikatsiooni tugevdamise ja õigusriigi reformimise kohta).
- Jätkata edukate humanitaarabi projektide (nt toimetuleku (*livelihoods*) valdkonnas) elluviimist Ida-Ukrainas koos kogunud Eesti partneritega.
- Alustada 2021. aastal aktiivset osalemist ELi ühisel programmitöös. Plaanis on olla kaasjuht (*co-lead*) ühes teemaplokis.

- Jätkata tihedat koostööd Välisministeeriumi pikaajaliste partneritega ning toetada nende kavandatavate kaasfinantseeringuga koostööprojektide elluviimist. 2020. aastal alustatakse järgmisi kaasfinantseeringuga koostööprojekte:

Valdkond	Elluviija	Projekti sisu	Kestus	Eelarve
Demokraatia/head valitsemistavad	Eesti Idapartnerluse Keskus SA	Ukraina õigusriigi reformimine rõhuga Ukraina prokuratuuri reformi toetamisel ja korrupsioonivastase büroo koolitamisel	2020-2022	Koostöö UNOPS ¹⁴ -iga; projekti kogumaht on ca 3 miljonit eurot, millest VMi osa on 10%
Demokraatia/head valitsemistavad	Eesti Idapartnerluse Keskus SA	Kohalike ajakirjanike koolitused professionaalsete oskuste arendamiseks regioonides	2020-2021	Koostöö USAIDiga; nii VMi kui ka USAIDI rahastus on 100 000 dollarit
Demokraatia/head valitsemistavad	E-riigi Akadeemia SA	Valitsuse infosüsteemide turvalisuse hindamissüsteemi arendamine	2020-2021	Koostöö USAIDiga; nii VMi kui ka USAIDI rahastus on 100 000 dollarit
Ettevõtlus	OÜ Turundusproff	Ukraina eksportivate ettevõtjate koolitamine sisenemiseks Lääne turule	2020-2021	Koostöö USAIDiga; nii VMi kui ka USAIDI rahastus on 100 000 dollarit
Haridus	SA Innove	EU4Skillsi raamprogramm Ukraina kutsehariduse reformimiseks	2020-2024	Koostöö GIZiga; VMi rahastus on 500 000 eurot

V. Eelarve

Arengukoostöö ja humanitaarabi tegevusi rahastatakse Välisministeeriumi eelarvest, samal ajal võivad tegevusi rahastada ka teised riigieelarvelised asutused. Tuginedes varasemale arengukoostöö ja humanitaarabi mahule ja programmis kindlaks määratud eesmärkidele ning arvestades Välisministeeriumi arengukoostöö ja humanitaarabi eelarvelisi vahendeid, on perioodiks 2020–2023 Välisministeeriumi eelarves Eesti ja Ukraina arengukoostöö ja humanitaarabi tegevusteks planeeritud 11,6 miljonit eurot. Selle raames jääb Välisministeeriumile õigus suunata rahalisi vahendeid paindlikult, pidades silmas esmatähtsaid valdkondi. Eelarve kavandamisel võetakse arvesse väljamakseid juba käimasolevatele projektidele, avatud või piiratud voorude mahtu, rahvusvahelisi taotlusvoore, kus Eesti organisatsioonidel on võimalik edukalt osaleda (nt *Emerging Donors Challenge Fund*), ning võimalust panustada mõnda suuremahulisesse koostööprojekti, mille planeerimine võib aega võtta mitu aastat.

¹⁴ United Nations Office for Project Services (ÜRO projektiteenuste büroo)

2020. aastaks on Ukrainaga tehtava arengukoostöö ja humanitaarabi eelarveks planeeritud 2,9 miljonit eurot¹⁵. Perioodil 2020–2023 on kavas jätkata vähemalt samas mahus ning võimaluse korral tuleks eelarvemahtu suurendada. Kasv aitab täita eesmärki viia arengukoostöö ja humanitaarabi kogumaht 0,33%-ni RKT¹⁶-st aastaks 2030.

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1,2	2,7	2,8	2,7	2,7	2,6	2,9 ¹⁷	2,9 ¹⁸	2,9 ¹⁹	2,9 ²⁰

Ukraina arengukoostöö ja humanitaarabi eelarve 2014–2023, miljonit eurot

Lisa 1. Eesti ja Ukraina suhete raamistik

Diplomaatilised suhted Eesti ja Ukraina vahel sõlmiti 4. jaanuaril 1992. Eesti toetab Ukraina riiklikku suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust ega tunnusta Krimmi ja Sevastopoli anneksiooni Venemaa poolt. Eesti ja Ukraina suhted on head ja koostööd tehakse mitmes valdkonnas. Viimastel aastatel on tihenend parlamentide koostöö, Riigikogus on moodustatud Eesti-Ukraina parlamendirühm ning samalaadne sõprusrühm tegutseb Ukraina parlamendis – Ülemraadas.

Eesti-Ukraina suhete ja koostöö edendamiseks on sõlmitud mitmeid kahepoolseid lepinguid:

- Eesti Vabariigi ja Ukraina sõpruse ja koostöö leping, 06.07.1993;
- Eesti Vabariigi valitsuse ja Ukraina valitsuse vaheline kultuuri-, haridus- ja teaduslase koostöö kokkulepe, 15.03.1994;
- Eesti Vabariigi ja Ukraina leping õigusabi ja õigussuhete kohta tsiviil- ning kriminaalasjades, 17.05.1996;
- Eesti Vabariigi valitsuse ja Ukraina valitsuse vaheline raudteetranspordialase koostöö kokkulepe, 04.11.1995;

¹⁵ Kahepoolne ja mitmepoolne koostöö, humanitaarabi ja stipendiumid

¹⁶ Rahvamajanduse kogutulu (*gross national income*)

¹⁷ Tegemist on eeldatava numbriga (arvestatud on kahe- ja mitmepoolset koostööd, humanitaarabi ja stipendiumeid Ukraina tudengitele)

¹⁸ Vt eelmist

¹⁹ Vt eelmist

²⁰ Vt eelmist

- Eesti Vabariigi valitsuse ja Ukraina valitsuse vaheline investeringute soodustamise ja vastastikuse kaitse leping, 05.07.1995;
- Eesti Vabariigi valitsuse ja Ukraina valitsuse vaheline kokkulepe haridusdokumentide ja teaduslikke kraade tõendavate dokumentide vastastikusest tunnustamisest, 06.02.1996;
- Eesti Vabariigi valitsuse ja Ukraina valitsuse vaheline tulu- ja kapitalimaksuga topeltmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise tõkestamise leping, 30.12.1996;
- Eesti Vabariigi valitsuse ja Ukraina valitsuse vaheline informaatikaalase koostöö kokkulepe, 10.05.1999;
- Eesti Vabariigi valitsuse ja Ukraina ministrite kabineti salastatud teabe vastastikuse kaitse leping, 28.10.2005;

2010. aastal alustas tööd valitsustevaheline komisjon, mille eesmärk on arendada kahepoolset koostööd majanduse, hariduse, tehnoloogia ja teaduse valdkonnas kooskõlas 2008. aastal jõustunud kokkuleppega.

Lisa 2. Ukraina lühiülevaade

Ukraina asub Ida-Euroopas ning tema naaberrigid on Venemaa, Valgevene, Ungari, Slovakkia, Poola, Rumeenia ja Moldova. Lõunast piirneb Ukraina Musta ja kagust Aasovi merega. Riigi pindala on 603 628 km², mis teeb Ukrainast territooriumilt Euroopas suuruselt teise riigi. Ukraina rahvaarv on veidi alla 42 miljoni, pea 80% sellest moodustavad ukrainlased, venelasi on 17%, ülejäänud rahvastiku moodustavad valgevenelased, ungarlased, bulgaarlased, krimmitatarlased (0,5%) ja juudid. Ukraina riigikeel on ukraina keel.

Ukraina poliitilise, majandusliku, sotsiaalse ja julgeolekulukorra vaatlemisel tuleb arvesse võtta Ukraina idaosas jätkuvat sõjalist konflikti. 2014. aastal annekteeris Venemaa Krimmi ja okupeeris osa Donetski ja Luganski oblastist. 3,5 miljonit inimest mõlemal poolel kontrolljoont vajavad humanitaarabi. Venemaa on kehtestanud Kertši väina läbivatele laevadele range inspeksioonirežiimi, millest põhjustatud pikad ooteajad tekitavad arvestatavat majanduslikku kahju Ukraina sadamatele Aasovi meres ja kogu piirkonnale üldiselt.

Konfliktile poliitilise lahenduse leidmiseks sõlmitud Minski kokkulepete täitmist jälgib Ukraina idaosas OSCE²¹ erivaatlusmissioon (*Special Monitoring Mission – SMM*), mida Eesti toetab nii vaatlajatega kui ka rahaliselt. Poliitilist dialoogi konflikti rahumeelseks lahendamiseks peavad nn Normandia formaadi raames Ukraina, Venemaa, Saksamaa ja Prantsusmaa.

Hoolimata sõjalisest konfliktist Venemaaga, oli riigi majandusseis kuni COVID-19 põhjustatud kriisi puhkemiseni stabiilne (majanduskasv vahemikus 3,3%–3,5%). IMF on kiitnud riigi ettevaatlikku rahanduspoliitikat. Ligipääs energiale on üks suuremaid väljakutseid. Valitsuse üks põhieesmärke on vähendada sõltuvust Venemaa energiakandjatest. Olenemata keerulisest olukorrast on Ukraina jätkanud reformide elluviimist. Eelmise valitsuse ajal toimus arvestatav edasimineku pensioni-, haridus- ja tervishoiuvaldkonnas, võeti vastu erastamise seadus. Töötusmäär oli 2019. aastal 9,3% piires.

2019. aasta oli Ukraina jaoks oluline valimiste aasta – aprillis valisid ukrainlased uue presidendi ja juulis uue parlamendi (Ülemraada) koosseisu. Sama aasta augustis ametisse vannutatud uus valitsus seadis eesmärgiks põhjaliku ja laiaulatusliku reformikava, mis kätkeb endas esmaülesannetena korruptsioonivastast võitlust, kohtureformi, maareformi, riigiettevõtete erastamist, äritingimuste parandamist ja taristu arendamist. Peaministri poolt valitsusele esitatud tegevuskavas on prioriteetidena välja toodud inimkapitali- ja majandusareng, Euroopa integratsioon, julgeolek ning elatustaseme tõstmine.

Ühinemine ELi ja NATOga on sätestatud Ukraina põhiseaduses. 2017. aastal hakkas kehtima viisavabadus ELiga ja jõustus assotsiatsioonileping (*Association Agreement – AA*) koos selle vabakaubandusosaga (*Deep and Comprehensive Free Trade Area – DCFTA*). Ukraina on ELi idapartnerluse ja naabruspoliitika prioriteetriik. ELi igakülgne toetus Ukraina reformiprotsessidele ja lõimumispüüdlustele on võtmetähtsusega, sest edukad reformid suurendavad ühiskonna sidusust, tugevdavad riiki ning aitavad vastu seista Venemaa agressioonile.

Koostööd NATOga on alates 1997. aastast juhtinud NATO-Ukraina komisjon (*NATO-Ukraine Commission – NUC*). Eesti on eraldanud 165 000 eurot NATO Ukraina usaldusrahastusse, millega toetatakse Ukraina kaitsevaldkonna reforme, korraldatakse küberväljaõpet ja pakutakse Ukraina haavatutele rehabilitatsiooniteenust. 12. juunil 2020 sai

²¹ *Organization for Security and Co-operation in Europe* (Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon)

Ukraina alliansi täiustatud võimalustega partneri (*Enhanced Opportunities Partnership – EOP*) staatuse.

Lisa 3. Eesti toetus Ukrainale aastatel 2014–2020

Aasta	Kogusumma	Kahepoolne	Mitmepoolne	Humanitaarabi	Stipendiumid
2014	1 187 158	241 619	308 160	515 000	122 379 ²²
2015	2 727 781	1 013 649	269 649	1 252 900	191 583 ²³
2016	2 830 387	1 195 089	267 479	1 160 000	207 819 ²⁴
2017	2 685 329	1 118 630	264 003	1 200 000	102 696 ²⁵
2018	2 660 699	1 297 933	241 386	1 000 000	121 380 ²⁶
2019	2 611 010	1 211 121	245 165	1 035 000	119 724 ²⁷
2020²⁸	2 855 000	1 400 000	250 000	1 085 000	120 000

miljonit eurot

²² Eri programmides õppis 24 üliõpilast

²³ Eri programmides õppis 33 üliõpilast

²⁴ Eri programmides õppis 82 üliõpilast

²⁵ Eri programmides õppis 32 üliõpilast

²⁶ Eri programmides õppis 22 üliõpilast

²⁷ Eri programmides õppis 26 üliõpilast

²⁸ Eeldatavad mahud

Lisa 4. Käimasolevad projektid (alates 2016)

	Elluviija	Projekti nimi	Summa eurodes
Demokraatia areng ja head valitsemistavad	Eesti Idapartnerluse Keskus SA	Ukraina demokraatliku kerksuse suurendamine kohaliku ja piirkondliku meedia tugevdamise kaudu	92 360
	E-riigi Akadeemia SA	Ukraina avaliku sektori küberturvalisuse kompetentsi töstmine	89 341
	SA Rahvusvaheline Kaitseuringute Keskus	COVID-19 pandeemiast saadud õppetundide rakendamine Ukraina kriisi- ja strateegilise kommunikatsiooni parendamiseks ning ühiskonna vastupanuvõime tugevdamiseks haavatavates piirkondades	200 000
	SA Poliitikauuringute Keskus PRAXIS	Kriisiinfotelefoni rakendamise konsulteerimine Ukrainas	148 409
	Cognuse OÜ	CoNurse – õdede kvalifikatsiooni töstmine Ukraina tervishoiuasutustes	30 000
	SA Poliitikauuringute Keskus PRAXIS	Sisejulgeoleku valdkonna reformide toetamine: vabatahtlike kaasamine Dnipro Päästeameti töösse	94 600
	Eesti Idapartnerluse Keskus	Sõltumatu meedia tugevdamine Ukraina regioonides	88 000
	Eesti Korteriühistute Liit	Ukraina eluasemevaldkonna reformide toetamine	69 645
	SA Rahvusvaheline Kaitseuringute Keskus	Ida- ja Lõuna-Ukraina piirkondlike võimude ja omavalitsuste inimkapitali arendamine strateegilise kommunikatsiooni ja infopoliitika alase oskusteabe loomise kaudu	101 450
	SA Poliitikauuringute Keskus PRAXIS	Ohmatditiis e-tervise juurutamise konsulteerimine ning standardsete juhiste koostamine	117 140
	SA Poliitikauuringute Keskus PRAXIS	Häirekeskuse 112 pilootprojekti konsulteerimine Ukrainas	130 090
	Inimõiguste Instituut	Ukraina sisepõgenike (krimmitarlaste) eestkoste- ja solidaarsusliikumise käivitamine kaasaegsete haridus- ja IKT-lahenduste abil	117 709
	Eesti Idapartnerluse Keskus SA	Demokraatlike protsesside, õigusriigi arengu ja heade valitsemistavade juurutamine Idapartnerlusriikides	473 100
	E-riigi Akadeemia SA	E-valitsuse meetmed U-LEAD projekti toetuseks Ukrainas "EGOV4UKRAINE"	300 000
	Eesti Diplomaatide Kooli SA	Reformitava Hennadii Udovenko Ukraina Diplomaatilise Akadeemia võimekuse töstmine	99 067
Ettevõtlus	OÜ Turundusproff	Eksporti konsultantide arenguprogramm Ukrainas	91 147
	Tartu Ülikool	Innovatsiooni võimendamine Ukraina väikeettevõtetes nende konkurentsivõime tugevdamiseks läbi ülikoolide ja ettevõtjate koostöö (INNOSME)	78 350
	MTÜ Eesti Pagulasabi	Haavatavate naiste ettevõtluse toetamine Ida-Ukrainas	87 113
	SA Estonian Business School	Äriinnovatsiooni keskuse väljaarendamine Ternopil Business School'is	57 390
	OÜ Turundusproff	Ukraina Eksportagentuurile sektoripõhise ekspordikoolituste süsteemi loomine	168 230
Haridus	SA Innove	Eesti kogemuse jagamine Ukraina kutseharidusreformi toetuseks EU4Skills raamprogrammis	498 414
	Tallinna Tehnikaülikool	E-riigi alase magistriõppekava arendamise nõustamine ning e-valitsemise teadlikkuse töstmine IKT-lahenduste kasutamisel reformiprotsesside toetamiseks Ukrainas	69850
	UNICEF (koos SA Innovega)	<i>Social Partnership for the benefit of Quality and Inclusive Education in Eastern Ukraine</i>	100 000
	SA Eesti Teadusagentuur	Horisondi taga – toetades Ukraina TAI süsteemi	95 203
	MTÜ Mondo	Mondo Ida-Ukraina kriisipiirkonna haridusprogrammi tegevuste toetamine	112 610

	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool	Ukraina kutseharidussüsteemi toetamine selle vastavusse viimisel tööturu vajadustega II	51 328
	<i>Institute for Society and Communication</i>	<i>Estonia-Ukraine: cooperation in multilingual education</i>	14 060

Lisa 5. Arengukoostöö projektid aastatel 2014–2020

	Elluviija	Projekt	Summa eurodes
Demokraatia areng ja head valitsemistavad	Vabaühenduste liit EMSL	Tõhusa liikmelisusel põhineva kodanikuühiskonna organisatsiooni loomine Ukrainas II	33 115
	Politsei- ja Piirivalveamet	Ukraina Tšernigivi Oblasti Riikliku Politseipeavalitsuse patrullteenistuse ja juhtimiskeskuse arendamine	64 062
	Eesti Idapartnerluse Keskus SA	Ukraina korruptsioonivastase agentuuri (NABU) võimekuse suurendamine ja jätkusuutlikkuse tugevdamine (koostöös Danida ja Taani korruptsioonivastase algatuse (EUACI) raames riikliku korruptsioonivastase büroo uurimisvõime suurendamisega)	29 760
	Eesti Idapartnerluse Keskus SA	Ukraina reformiprotsesside toetamine Euroopa integratsiooni vastase desinformatsiooniga võitlemise teel	48 885
	Eesti Idapartnerluse Keskus SA	Reformid ja kommunikatsioon: Demokraatliku valitsemistava tugevdamine ja kommunikatsiooni võimekuse tõstmine Ukraina regioonides (koostöös EDCFi ja Flandria Valitsusega)	165 590
	Tartu Ülikool	Ukraina ülikoolides tudengite ja õppejõudude inimõigusi ning demokraatiat puudutavate teadmiste, oskuste ja hoiakute edendamine	30 981
	SA Rahvusvaheline Kaitseuringute Keskus	Kodanikuühiskonna ja vabatahtlike kaasamine Ukraina riikliku kerkuse ja julgeoleku tugevdamisel	93 722
	Maaeluministerium	Kalanduse infosüsteemi ülesehitamine ja käivitamine Ukraina Kalamajandusametile	174 680
	Eesti Diplomaatide Kooli SA	Vajaduspõhised rahvusvaheliste suhete alased täiendkoolitused Ukraina välisministeriumi diplomaatidele	86 823
	Eesti Naisuurimis- ja Teabekeskus	Ukraina siseõiguse huvikaitse ja nende (eelkõige naiste) väljavaadete avardamine tööturul	75 670
	Peegel ja Partnerid OÜ	Ukraina valitsuskommunikatsiooni arendamine. Ukraina valitsuse kommunikatsioonijuhid töövarjuna Eesti riigiasutustes	56 510
	Ukraina Euroopa Integratsiooni ja Arengu Edendamise Keskus MTÜ	Ukraina e-teenuste riigiportaali ehitamise konsulteerimine ja infoühiskonna strateegia loomine	88 190
	AS Reaalsüsteemid	Korruptsioonivastase võitluse oluline tõhustamine Ukrainas spetsiaaltarkvara rakendamisega Rahvuslikus Antikorruptsiooni Büroos	84 581
	Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit	Tõhusa liikmelisusel põhineva kodanikuühiskonna organisatsiooni loomine Ukrainas ressursikeskuse GURT baasil	29 620
	Inimõiguste Instituut	Krimmitatarlaste inimõiguste eestkoste avaliku diplomaatia kaudu	105 354
	E-riigi Akadeemia SA	E-valitsemise võimekuse kasvatamine Ukrainas (eGCB)	136 500
	Tartu Ülikooli Euroopa Kolledž	Hea valitsemistava juurutamine Ukrainas läbi kodanikuühiskonna kaasamise	25 084
	Peegel ja Partnerid OÜ	Ukraina valitsuskommunikatsiooni arendamine. Eesti valitsuskommunikatsiooni parimate praktikate tutvustamine	39 020
	MTÜ Mondo	Ukraina kodanikuühenduste võimekuse tõstmine siseõiguse puudutavate poliitikate kujundamises	60 358

	E-riigi Akadeemia SA	Ukraina valitsuse võimekuse kasvatamine e-valitsemise arendamisel	30 000
	TTÜ Rahvusvaheliste Suhete Instituut	Digitaalse korrupsioonivastase platvormi loomine Ukrainas	18 002
	E-riigi Akadeemia SA	E-riigi arengutugi koostöös SIDAga Ukrainas: 2. etapp	59 433
Ettevõtlus	OÜ Turundusproff	Ekspordikonsultantide koolituse programm väikeettevõtete ekspordi toetamiseks	43 750
	Eesti Naisuurimis- ja Teabekeskus	Naised on nutikad - Ukraina sisepõgenikest naiste huvikaitse ning väljavaadete avardamine tööturul ja ettevõtluses	80 320
	OÜ Turundusproff	Ekspordi valdkonna koolituste läbiviimine algajatele ja edasijõudnud ekspordijuhtidele ja ettevõtjatele Ukrainas	114 060
	SA Estonian Business School	Ettevõtluse kompetentsikeskuse käivitamine Ternopil Business School's	94 280
	MTÜ Eesti Pagulasabi	IT-hariduse ja väikeettevõtluse toetamine Ida-Ukrainas	126 222
	SA Garage48	Garage48 Ukraina temaatilised arendusnädalavahetused start-up kogukonna aktiivsuse tõstmiseks	77 240
	Lääne-Viru Maavalitsus	Noor ja ettevõtlik - ideed ellu	35 906
	SA Garage48	Garage48 Ukraina regionaalsed arendusnädalavahetused start-up kogukonna aktiivsuse tõstmiseks	78 408
	SA Garage48	Tech4Khariv. Naiste kaasamine ettevõtlusesse ja IT-sektorisse läbi arendusnädalavahetuste, IT-kursuste ja inkubatsiooniprogrammide Ukrainas	116 260
	Eesti Maaülikool	Konkurentsivõimelise ja keskkonnasõbraliku piimakarja jätkusuutliku majandamismudeli rakendamine Tšernigovi oblasti põllumajandusettevõtetes	159 647
	SA Estonian Business School	Juhtimis- ja ärikooli käivitamine Ternopili Riiklikus Majanduse Ülikoolis	28 081
	Ukraina Euroopa Integratsiooni ja Arengu Edendamise Keskus MTÜ	Põgenikele ja sõjaveteranidele töövõimaluste loomine IT-sektoris	50 590
	Sihtasutus Noored Teaduses ja Ettevõtluses	HopeWork - mikroettevõtluse arendamine	57 825
	SA Garage48	Garage48 Ukraina regionaalsed arendusnädalavahetused start-up kogukonna aktiivsuse tõstmiseks	41 772
Lääne-Viru Maavalitsus	Noor ja ettevõtlik	43 331	
Haridus	SA Innove	Ukraina koolide ning Haridus- ja Teadusministeeriumi meeskondade tegevuse toetamine mitmekeelse hariduse valdkonnas	55 307
	Sisekaitseakadeemia	Lvivi Turvateaduste Ülikoolis kaasaegse rakendusliku kõrghariduse arendamine humanitaardemineerimise valdkonnas	80 489
	Tartu Ülikool	Praktilise ettevõtlusõppe arendamine Ukraina ülikoolides toetudes Eesti parimale praktikale	99 743
	Eesti Maaülikool	Põllumajanduskolledži käivitamine Umanis	99 519
	SA Innove	Kaasava hariduse põhimõtete rakendamise toetamine Uue Ukraina Kooli kontseptsiooni raames	37 978
	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool	Ukraina kutseharidussüsteemi toetamine selle vastavusse viimisel tööturu vajadustega	24 420
	SA Innove	Eesti kogemuse jagamine Ukraina kutsehariduse reformide toetuseks Volõõnia oblastis	134 060
	SA Garage48	Garage48 Ukraina temaatilised arendusnädalavahetused start-up kogukonna aktiivsuse tõstmiseks	77 240
	OÜ Miksike	Online ühisõppe ürituste arendus ja läbiviimine Ukraina üldhariduskoolides 2 (MU2)	79 890

Tartu Ülikool	Mitmekeelse haridusmudeli ja LAK-õppe metoodikate juurutamine Zaporizžija Riiklikus Ülikoolis ja Zaporizžija oblastis (MEDuZO)	71 323
Koolitus- ja Nõustamiskeskus HARED MTÜ	SCALE: Jätkusuutlikkus ja kriisiohjamine aktiivõppe ja keskkonnateadlikkuse abil	84 556
MTÜ Mondo	Ukraina kodanikuühenduste võimekuse tõstmise sisepõgenikke puudutavate poliitikate kujundamises ja haridustegevused Ida-Ukrainas	191 469
Sisekaitseakadeemia	Ukraina toetamine humanitaardemineerimis-alase koolitussüsteemi loomisel	91 390
SA Innove	Eesti kogemuse jagamine Ukraina kutsehariduse arengu toetamiseks, Lääne-Ukraina pilootprojekt	58 367
Miksike OÜ	Miksike – õppiva kogukonna kaasamine online ühisõppe projektidesse Ukrainas ("Miksike Ukrainas")	74 340
Eesti Diplomaatide Kooli SA	Ukraina Diplomaatilise Akadeemia nõustamine õppekavade arendamisel 2015–2017	56 314
Tartu Ülikool	Teadusasutuste ja ettevõtluse vahelise teadmussirde regulatiivse ja institutsioonilise raamistiku täiustamine ning teadmussirde rakendusoskuste arendamine edendamaks teadmistepõhist majandust Ukrainas	66 500
Unitas SA	Aktiivõppe meetodi "Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Simulatsioon" (MICC) organiseerijate ja koolitajate võimekuse laiendamine ning kinnistamine Ukrainas	27 391
Eesti Teadusagentuur SA	Ukraina Horisont 2020-s	77 194
MTÜ Õppekeskus Tõru	Ukraina õppivad koolitajad	34 563
SA Innove	Eesti kogemuse jagamine Ukraina Dnepropetrovski piirkonna kutsehariduse arengu toetamiseks	45 049

Lisa 6. Kahepoolsed humanitaarabi projektid aastatel 2014–2019

Elluviija	Projekt	Summa eurodes
MTÜ Eesti Pagulasabi	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2019. aastal	60 000
MTÜ Ukraina Kultuurikeskus	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2019. aastal	60 000
MTÜ Mondo	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2019. aastal	60 000
MTÜ Mondo	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2018. aastal	60 000
MTÜ Eesti Pagulasabi	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2018. aastal	60 000
MTÜ Ukraina Kultuurikeskus	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2018. aastal	60 000
MTÜ Mondo	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2017. aastal	50 000
MTÜ Eesti Pagulasabi	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2017. aastal	50 000
MTÜ Ukraina Kultuurikeskus	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2017. aastal	50 000
MTÜ Mondo	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2016. aastal	45 000
MTÜ Eesti Pagulasabi	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2016. aastal	45 000

MTÜ Ukraina Kultuurikeskus	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2016. aastal	45 000
Eesti Päästeamet	Eesti humanitaarabi Ukrainale	122 068
MTÜ Ukraina Kultuurikeskus	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2015. aastal	50 000
MTÜ Mondo	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2015. aastal	50 000
MTÜ Eesti Pagulasabi	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2015. aastal	50 000
AS Chemi-Pharm	Desinfitseerimisvahendite tarnimine Ida-Ukraina haiglatele konfliktis kannatanute tarbeks	60 818
Vitale-XD OÜ	Humanitaarabi – ravimid Ukraina jaoks	39 535
MTÜ Eesti Pagulasabi	Meditsiiniabi lähetamine Donetsk oblasti haiglatele	74 999
MTÜ Ukraina Kultuurikeskus	Humanitaarabi Donetsk oblasti väikelinnahaiglatele	71 702
MTÜ Vaba Ukraina	Elupäästvate esmaabi- ja meditsiinvahendite tarnimine Ukrainasse	73 778
MTÜ Eesti Pagulasabi	Vabatahtlike erialaspetsialistide lähetamine Ukrainasse tööks sisepõgenikega	27 075
Rahvusvaheline Renessanss Fond	Tänavarahutustes kannatada saanud ukrainlaste meditsiiniline abistamine Ukrainas	50 000
Caritas Ukraine	Tänavarahutustes kannatada saanud ukrainlaste abistamine Ukrainas	25 000
Vitale-XD OÜ	Ravimid Ukraina Punasele Ristile	10 000
Sotsiaalministeerium	Eraldis Sotsiaalministeeriumile kuni 10 Ukraina tänavarahutustes kannatanu ravimiseks Eestis	70 000
Sotsiaalministeerium	Eraldis Sotsiaalministeeriumile kuni 10 Ida-Ukraina konfliktis kannatada saanud ukrainlase Eestisse ravile toomiseks	80 357
Maag Konservitööstus AS	Humanitaarse toiduabi pakkumine Ida-Ukraina relvakonflikti pagulaste toetuseks	9 596
Salvest AS	Humanitaarse toiduabi pakkumine Ida-Ukraina relvakonflikti pagulaste toetuseks	11 861
AS E-Piim tootmine	Humanitaarse toiduabi pakkumine Ida-Ukraina relvakonflikti pagulaste toetuseks	58 000
MTÜ Mondo	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2014. aastal	10 000
MTÜ Eesti Pagulasabi	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2014. aastal	10 000
MTÜ Ukraina Kultuurikeskus	Humanitaarabieraldis Ukraina sisepõgenike ja konfliktis kannatanute olukorra leevendamiseks 2014. aastal	10 000